

Kysela, J., Ondřejková, J. a kol.: Jak se píše o soudech a soudcích: soudní moc v mezioborové perspektivě*

Praha: Leges, 2012, 264 s. ISBN 978-808-7576-403

Tomáš Friedel**

„Hle, lid je zajedno a všichni mají jednu řeč. A toto je jen začátek jejich díla. Nic jim už nebrání vykonat, cokoli si předsavzali. Nuže, sestoupíme a zmateme tam jejich řeč, aby jeden nerozuměl řeči druhého.“ popisuje kniha Genesis osudy Babylonské věže. Při zběžném listování monografií *„Jak se píše o soudech a soudcích“* nakladatelství Leges, může čtenáři přijít na mysl otázka, zdali se následky babylonského zmatení jazyků neprojevují i u jedinců hovořících jazykem totožným. Recenzovaný titul se totiž vyznačuje celou řadou vlastností, mezi které rozhodně není možno zahrnout ko-

herenci, či jednotnost. Na druhou stranu je třeba podotknout, že uvedený prvotní dojem by měl případný čtenář přičítat spíše ukvapenosti svého soudu než knize samotné – při bližším seznámení totiž dojde k závěru, že i roztěkaná pestrost může být šíří svého záběru užitečná. Zdá se ostatně, že je zamýšlená: ukázat, o čem všem a jak se dá v souvislosti se soudy a soudci psát.

Publikaci slouží ke cti, že se nesnaží – a to ani v názvu – předstírat, že se jedná o souvislý, formálně na sebe navazující text. Konečně, simulovat řečené by zřejmě ani nebylo proveditelné, vzhledem k faktu, že na vzniku díla se podílelo hned sedmáct autorů. (Navíc autorů rozličných životních osudů – vedle soudkyně nebo docenta právnické fakulty, přispívali do publikace namnoze i studenti doktorského i magisterského studijního programu.) Ve své tvůrčí volnosti pak autoři nebyli cíleně omezováni ani jednotným určením žánrů příspěvků. V knize můžeme narazit na úvahu či kritick-

* Recenze vznikla v rámci specifického vědeckého výzkumu Univerzity Karlovy s názvem „Ústavní soudnictví v českém ústavním a politickém systému: idea, instituce, osoby a obsazení“.

** Mgr. Tomáš Friedel, interní doktorand Katedry politologie a sociologie, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, email: friedel@prf.cuni.cz.

kou studii, stejně jako na recenzi a statistickou analýzu. Tento stav je nutné mít při pročítání neustále na paměti, neboť žánrová nejednotnost plynulou četbu spíše znesnadňuje. V takových okamžicích však přispěchají autoři (v některých případech možná až zbytečně důrazně) s upozorněními, jakým žánrem jejich text je (není), čeho všeho se (ne)týká a co všechno jím (ne)chtěli říct. Hlavním pojítkem jednotlivých kapitol tedy zůstává téma soudů a soudců. Na prostoru zhruba dvě stě padesáti stran je nahlíženo trojí optikou, čemuž odpovídá rozdělení knihy na tři části: *Role soudců a její vybrané determinanty*, *Soudy jako subjekty ústavních a politických systémů* a *Co a jak se o soudcích říká a píše*.

Knihu symbolicky otevírá text *Cíle soudnictví* Pavly Kučerové, který mimo jiné laikovi-nesoudci přiblíží, jak plastickým povoláním je být soudcem a kolik pozic soudce ve své funkci zastává nebo by zastávat měl: účastník řízení ocení spravedlivý rozsudek, ministerský úředník rychlé a levné řízení, předseda soudu zase splnění veškerých, a to i „nerozhodovacích“ povinností. Soudci-profesionálovi na stejném příkladu připomene, že uvedené pozice mohou spolu často kolidovat a že nezbytné upřednostnění jedné před druhou by se nemělo stát otázkou aplikace nezměnitelného určení priorit, ale neustálým hledáním kompromisu.

Čtenář, jenž se zajímá o postavení disentních stanovisek soudců v ČR, zcela jistě ocení příspěvek Jana Grince *Odlíšná stanoviska soudců Ústavního soudu České republiky*. Autor se v něm na prvním místě věnuje statistickému přehledu odlišných stanovisek soudců Ústavního soudu za dobu jeho existence, aby následně statistiku doplnil obecnějším pojednáním o pojetí a významu disentů. Ze zmíněných dvou částí je poutavější část první, ve které autor srozumitelným způsobem čtenáře seznámí s celou paletou statistických údajů. Namátkou: Málkoho zřejmě překvapí, že nejvíce disentů ze soudců Ústavního soudu napsala Eliška Wagnerová. O to zajímavější je postřeh následující, tvrdící, že se celkový počet disentů v čase zvyšuje. (Postřeh je, stejně jako většina další výsledků, doplněn autorovým odůvodněním, proč se tak děje.) V neposlední řadě si pozornost zaslouží i poznatek, že v plenárním rozhodování byly disentem nejčastěji zpochybněny rozhodnutí týkající se zákonů z oblasti sociální politiky. V části

druhé pak dojde ke shrnutí a odůvodnění existence disentů jako takových.

Tématu postavení soudů a soudců v autoritativních režimech je věnována kniha editorů Toma Ginburga a Tamira Moustafy, pojmenovaná *Rule by Law. The politics of Court in Authoritarian Regimes*, jejíž recenzi nabízí Jan Kysela. Těžko soudit, zdali je recenzovaná kniha skutečně tak poutavá, nebo jí přitažlivou činí teprve čtivě napsaná recenze. Pro oba případy platí, že přinejmenším právě zmíněná recenze za přečtení stojí. Vedle úvodní odpovědi na otázku proč autoritativní režimy potřebují soudy a soudnictví (odpověď se nemusí každému jevit jako zřejmá), obsahuje stručný popis jednotlivých kapitol, které se věnují rozboru celé řady modelů fungování soudní moci v autoritativních režimech ve světě (od Brazílie přes Zimbabwe k Číně a Singapuru až po Mexiko).

Dále Petr Mundl nabízí výsledky svého tří denního sledování zpravodajství ČT 1 a ČT 24 v příspěvku s názvem *Jak vznikají mediální kauzy, jejich přínos a problémy*. Text *Hodný, zlý, ošklivý: soudní moc v říši fikce* Elišky Holubové přináší celou řadu typů knižního a filmového zpracování postavení soudce. Michal Urban ve stati *Jak se píše a učí o soudech, soudcích a profesní etice* se, na pozadí recenze knihy Martina Kopy o neslučitelnosti výkonu funkce soudce s jinými činnostmi, věnuje tématu zavedení výuky profesní etiky na pražské právnické fakultě...

Na rozdíl od Babylonské věže, za kterou stála lidská pýcha, za knihou *Jak se píše o soudech a soudcích* stojí nadšení a svědomitá práce spolu s puzením psát o tématech, která doposud stála spíše stranou pozornosti. Je samozřejmostí, že svědomitá práce odborné asistentky může nabýt odlišné kvality, než svědomitá práce studenta třetího ročníku. I s posuny tohoto charakteru proto musí čtenář počítat. Přesto se v knize nenajde text, který by v ní neměl být. Naopak, vzhledem k množství témat, na která jednotlivé příspěvky upozorňují – a současně se jim nevěnují s odkazem na nutnost dalšího výzkumu – lze usuzovat, že „*toto je jen začátek jejich díla*“. Nezbyvá tedy než popřát, aby „*Nic jim už nebrání vykonat, cokoli si předsevzali*“ a doufat, že v započatém se autorům podaří pokračovat – soudy a soudci si totiž takovou pozornost zaslouží.